



**ІНФОРМАЦІЙНА  
АТАКА НА УКРАЇНСЬКУ  
ЦЕРКВУ В КРИМУ:  
КОМУ ЦЕ ВИГІДНО?**

→ 3



**ДО ШКОЛИ  
ТА ЦЕРКВИ –  
ЗІ ЗБРОЄЮ**

→ 4

# КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНА  
УКРАЇНСЬКА  
ГАЗЕТА

№ 39  
29.09.2017

www.svitlytsia.in.ua

**На превеликий жаль, публікації про переслідування, арешти й ув'язнення українських громадян в окупованому РФ Криму вже стали моторошною буденністю. Драматизм теми Криму в світовому інформаційному просторі формується подіями, якими нині живе окупований півострів.**

**ЯРОСЛАВ САМОВИДЕЦЬ**

**22** вересня в Залізничному районному суді м. Сімферополя винесено вирок українському журналістові Миколі Семені: 2,5 роки позбавлення волі умовно з випробувальним терміном три роки і заборонаю займатися публічною діяльністю впродовж трьох років. Переслідування українського журналіста розпочалися ще в квітні 2016 р., коли проти нього було порушено кримінальну справу за буцімто злочинні висловлювання в його статті «Блокада – необхідний перший крок до звільнення Криму», опублікованій на сайті «Крим.Реаліті». Ще будучи «прокурором Республіки Крим», Наталя Поклонська заявила, що проти Миколи Семена порушено кримінальну справу за ознаками частини 2 статті 280.1 Кримінального кодексу РФ «Публічні заклики до здійснення дій, спрямованих на порушення територіальної цілісності Російської Федерації». Поклонська заявила, що журналіст виправдовує екстремізм та тероризм і додала: «Це – злочин сто-



**РЕЗОНАНС**

## «СТАТТЯ» ЗА СТАТТЮ: ВИРОК СВОБОДІ СЛОВА

совно кримчан і громадян Росії загалом».

З огляду на те, у чому спочатку намагалися звинуватити журналіста, цей вирок можна вважати певною перемогою. Щодо цього Семена висловився так: «З одного боку, я відчуваю полегкість, оскільки мені винесено умовний вирок. З іншого – розчарування російським правосуддям, оскільки всі ті доводи захисту і висно-

вки експертів, яких ми залучили з Москви і Казані, вони судом фактично не взяті до уваги».

Що там та як, але весь цей процес, починаючи від першого обвинувачення, яке передбачає покарання до 5-ти років позбавлення волі, і закінчуючи практично заборонаю займатися журналістською діяльністю, є не чим іншим, як розправою над українським журналістом. Мало того, з

огляду на неабиякий резонанс цієї справи, розправа була показовою. Яка мета? Очевидно, вона не одна.

Чому український журналіст і чому саме в Криму? По-перше, до Криму привернута пильна увага світової спільноти, для якої свобода слова і свобода думки є базовими принципами прав людини, а публічне судилище і топтання цих прав є пльовком в обличчя всьому демократичному світові. По-

друге, удар по українському журналісту в Криму передбачає приборкання звиклих до неконтрольованості кримських журналістів. По-третє, таким чином російські владні структури не забувають час від часу нагадувати про місце російської журналістики в теперішній моделі життєустрою РФ.

Якось дивно це все виглядає: закинувши собі санкційну петлю на шию, РФ публічно продовжує її стискати далі. Може, тут закладено стратегію викликання жалю до застряглого в петлі, але це сприймається зовсім по-іншому, насамперед як садомазохізм.

На превеликий жаль, дискредитована на світовій арені російська журналістика навіть і не прагне хоч якось реабілітуватися в очах громадськості. Справа Семена є яскравим доказом цього. У той час, як світові медіа, правозахисні, профспілкові, міжнародні організації тощо одразу висловили протест і вимоги до РФ щодо безпідставного вироку Миколі Семені, майже вся російська журналістика своїм солідарним мовчанням схвально реагує на, користуючись словами самого Семена, «вирок самій собі». Складається враження, що переважна більшість російських журналістів навіть не зрозуміла, а чому це зчинився такий галас в Україні і світі навколо статті свого українського колеги.

А тим часом гіршого покарання для самого Миколи Семена годі й вигадати – заборона писати й говорити. Ось так мимоволі згадуються 60-ті рр. XX століття, коли багато хто був змушений, за словами Ліни Костенко, писати в «шухляду».

ФОТО: АНТОН НАУМІКОВ / РАДІО «СВІТЛИЦЯ»

**РОЗКВІТ І ЗАГИБЕЛЬ** АЛЛИ ГОРСЬКОЇ

→

6





## АНТИМІФ



**МІФ 1** Крим є канонічною територією Московської патріархії, колискою російського християнства.

**ФАКТ** Від появи перших християн у Криму та поділу Вселенської церкви на п'ять патріархій і до 1783 року єпархії на території Кримського півострова підпорядковувалися Константинопольському патріархату.

**АНТИМІФ** З 1783 до 1859 року кримські православні парафії підпорядковувалися єпархіям Київської митрополії: Полтаві, Катеринославу та Херсону, по черзі. До того ж за канонами православної церкви «старша» єпархія (чи митрополія) не може підпорядковуватися «молодшій» (приклад Грузинська церква, яка є старшою за Московський патріархат). То самі судить, хто у даній ситуації дотримується канонів, а хто – ні.

**МІФ 2** Севастополь з 1948 року мав статус міста республіканського підпорядкування, тому ніяк не міг бути переданий до складу УРСР разом з Кримською областю.

**ФАКТ** У Радянському Союзі не існувало спеціального закону про статус міст республіканського підпорядкування, тому цей статус міг тлумачитися довільно. У чинну на 1948 рік «сталінську» конституцію не було внесено змін щодо цього статусу.

**АНТИМІФ** Оскільки правовою державою Радянський Союз не був, то укази та постанови приймалися та виконувалися без правової оцінки. Тому одразу після переходу Кримської області в 1954 році до УРСР перейшов і Севастополь, про що свідчать офіційні документи: статистика, бюджети, переписи населення, п'ятирічні та семирічні плани тощо.

В основному Законі УРСР від 1978 року стаття 77 однозначно зазначає: «Містами республіканського підпорядкування в Українській РСР є Київ і Севастополь». Для порівняння: Київ, на той час маючи статус міста республіканського підпорядкування, залишався складовою Київської області та її адміністративним центром.



## ДАЙДЖЕСТ

## У КЕРЧІ СТВОРИЛИ МАРІОНЕТКОВУ «УКРАЇНСЬКУ ГРОМАДУ»

**19 вересня у приміщенні керченського відділення організації «Русская община Крыма» відбулося зібрання з нагоди заснування «української громади» Керчі.** Пропозиція допомогти її створенню пролунала на серпневому засіданні «консультативної ради з міжнаціональних і міжконфесійних взаємин» при «голові» Керченської «міської ради». Головою «громади» одноставно обрано «доцента» «Керченського державного морського технологічного університету» Олександра Бельського. Зібрання також вирішило подати заяву про входження Керченської «української громади» до «української громади Криму».

## У РОСІЇ ПІДВИЩАТЬ ЦІНИ НА БЕНЗИН, ЩОБ ДОБУДУВАТИ В КРИМУ ТРАСУ «ТАВРИДА»

**На бюджетних нарадах в уряді РФ було прийнято рішення провести підвищення акцизів на паливо у два етапи – по 50 копійок за літр з 1 січня та з 1 липня 2018 р. Через це паливо в роздріб може подорожчати на 1,5%.** Також існують ринкові ризики зростання цін до кінця цього року на 2,8 рубля (близько 1,23 гривні) за 1 літр. Відтак середня ціна палива у 2018 р. становитиме позначку в 40 рублів (близько 17,6 гривні). Очікується, що через підвищення акцизів бюджет РФ поповниться на 55-60 мільярдів рублів (близько 24-26 млрд гривень): ці гроші планують спрямувати на будівництво траси «Приморське кільце» у Калінінградській області та траси «Таврида» в окупованому Криму.

**У КРИМУ ЗА РІК ЗМЕНШИЛОСЯ ПОГОЛІВ'Я ВРХ, СВИНЕЙ ТА КІЗ** Поголів'я корів у Криму станом на 1 вересня скоротилося на 8% порівняно з

аналогічним періодом минулого року, повідомляє Кримстат. Поголів'я свиней на півострові за рік скоротилося ще більше – на 15%. Кількість овець і кіз зменшилася на 6%. При цьому на 2% зросло поголів'я птаства. Виробництво м'яса та яєць скоротилося за рік на 5,5%, молока – на 3%.

## КРИМ ПЕРЕБУВАЄ У ЗОНІ РИЗИКУ ЗАХВОРЮВАНЬ ЩИТОВИДНОЇ ЗАЛОЗИ ТА ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ: В НЕБЕЗПЕЦІ ДІТИ

**Кримський півострів перебуває в ендемічному районі, що може стати причиною захворювань щитовидної залози в його мешканців.** Про це в інтерв'ю «Кримській газеті» повідомила головний позаштатний дитячий ендокринолог «Міністерства охорони здоров'я республіки Крим», кандидат медичних наук Валентина Дивинська.

«Нам усім треба додатково споживати йод. Найбезпечніше споживання – йодована сіль. Варто підсолювати вже готову їжу. В раціоні дітей мають бути продукти моря», – підкреслила лікар. Зокрема, за її словами, на півострові простежується тенденція зростання захворюваності на цукровий діабет першого типу серед дітей різного віку. «Раніше це були поодинокі випадки, зараз категорія дітей раннього віку зростає до 3%. Підступність цього типу захворювання у тому, що воно потребує довгочасної інсулінової терапії», – зазначила Дивинська. За її словами, серед причин діабету першого типу можуть бути вірусні інфекції, спадкова обтяженість, неправильне і нераціональне харчування, а також стреси. Наразі у Криму 437 дітей мають діагноз «Діабет першого типу».

**У БІЛЬШОСТІ ЗРАЗКІВ ҐРУНТУ В КРИМУ ВИЯВЛЕНО ПЕРЕВИЩЕННЯ ЗА НАФТОПРОДУКТАМИ** З початку 2017 року в Криму відібрано 154 проби, в

яких проведено 1134 визначення на вміст важких металів (мідь, цинк, кадмій, свинець, ртуть, хром, миш'як, нікель) і нафтопродуктів.

За результатами вимірювань, у більшості об'єктів виявлено перевищення за нафтопродуктами порівняно з концентраціями фонових проб. Про це повідомили у кримському «Міністерстві екології та природних ресурсів».

## ГЕНУЕЗЬКУ ФОРТЕЦЮ В СУДАКУ НАЗВАЛИ «РЕСПУБЛІКАНСЬКОЮ ВЛАСНІСТЮ»

**19 вересня у кримському «держкомреєстрі» повідомили про реєстрацію «права власності» на 60 об'єктів спадщини Генуезької фортеці.**

За словами «керівника» «відомства» Олександра Спиридонова, «тепер об'єкт культурної спадщини федерального значення офіційно у власності півострова». 21 вежу, 19 фортечних мурів, кілька храмів, склепів та інших споруд спочатку оформили у «власність республіки», після чого оформили «право оперативного керування» за музеєм-заповідником «Судацька фортеця».

## СІМФЕРОПОЛЬСЬКА «ТАВРІЯ» ПЕРЕМОГЛА КРОПИВНИЦЬКУ «ЗІРКУ» І ВИЙШЛА ДО 1/8 КУБКУ УКРАЇНИ

**20 вересня у Бериславі на стадіоні «Машинобудівельник» у рамках розіграшу 1/16 фіналу Кубка України футбольна команда «Таврія» (Сімферополь) сенсаційно у додатковий час перемогла представника прем'єр-ліги – ФК «Зірка» (Кропивницький) з рахунком 3:2 і вийшла до 1/8 Кубка України.**

Голами відзначилися «таврійці»-півзахисники Максим Логвиненко (на 7-й хвилині з пенальті), Булат Єлоєв (на 15-й хвилині) та Вадим Воронченко, що змінив на 67-й хвилині Владислава Жавка (гол на 108-й хвилині у додатковий час).



ACTIVE CITIZENS



BRITISH COUNCIL 25 YEARS IN UKRAINE



Львів



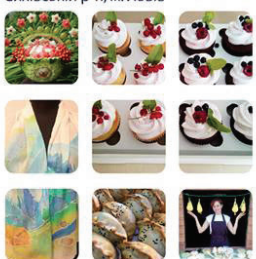
Львівська міська рада

**8 ЖОВТНЯ**  
20 неділя  
з 12 до 18

## ФЕСТИВАЛЬ КРИМУ

СІМЕЙНЕ СВЯТО НА СИХОВІ

Площа перед кінотеатром ім. Довженка,  
Сихівський р-н, м. Львів



- Ярмарок майстрів
- Кримські смаколики
- 2 фотозони
- Майстер-класи для дітей та дорослих
- Жива бібліотека
- Та ще багато цікавинок

Приходьте прийняти участь в майстер-класах, спробувати смаколики, дізнатись щось нове та гарно провести час!

РОЗВАЖАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНИЙ ФЕСТИВАЛЬ ДЛЯ ВСІЄ РОДИНИ!



Для довідок:  
promin.zmin@gmail.com,  
тел. 0966008111 (Олена), 0669490930 (Ліза)

Інформаційні партнери:







(ПРОДОВЖЕННЯ)

Беручи до уваги останні дорікання контрпропаганди Кримській єпархії Української православної церкви Київського патріархату (УПЦ КП) «незаконною комерційною діяльністю», «прийняттям російського громадянства», «активною співпрацею з окупаційною владою» тощо, ми з'ясуємо причини цих звинувачень в архієпископа Сімферопольського і Кримського Климента.

СЕРГІЙ КОНАШЕВИЧ

«УПЦ КП не має преїскуранта на церковні треби (хрестини, поховання, вінчання тощо), бо тайнство не продається. Церква живе на пожертви, однак вона повинна мати кошти для свого розвитку, забезпечення священників, утримання майна тощо, – розповідає він. – Покажіть мені хоча б одну церкву, де нема комерційної діяльності. В нас усе було законно: для підтримки діяльності єпархії існував духовний центр (ДЦ), засновником якого було управління єпархії (УЄ), маючи частку в 51%, але без жодного стосунку до його діяльності і без жодного керування ним. ДЦ мав свою дирекцію, бухгалтерію, персонал, де не було жодної людини з УЄ. Двоє інших співзасновників – фірми "Ділтек" і "Караван" – мали меншість голосів і таким чином були позбавлені можливості крутити обладки з майном церкви. Вони з'явилися ще у 1995 р., коли приміщення собору належали Міністерству оборони України, і займалися торгівлею ліками та кондитерськими виробами відповідно. До 2014 р. ці підприємства діяли за українським законодавством, а у 2014-2015 рр. перереєструвалися за російським». Архієпископ Климент розповів, що за кошти, які свого часу отримав ДЦ, був зроблений повний ремонт даху собору, що обійшовся у близько 40 тис. гривень – у часи, коли ця сума дорівнювала 9-10 тис. доларів; також були написані ікони, придбано дерев'яний храм, який зараз стоїть у Євпаторії, тощо. До того ж ДЦ сплачував податки до бюджету АР Крим

## ГОСТРЕ ПИТАННЯ



Архієпископ Сімферопольський і Кримський Климент біля опечатаних дверей храму в Сімферополі після вчиненого погрому

## ІНФОРМАЦІЙНА АТАКА НА УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ В КРИМУ: КОМУ ЦЕ ВИГІДНО?

7 Об'єктом аукціону являється:

Об'єкт торгів	Адрес об'єкта	Лот №1	
		Площадь, кв. м.	Краткая характеристика, расположение об'єкта
Нежилые помещения	Республика Крым, г. Симферополь, ул. Севастопольская, 17	112,6	Нежилое, встроенное, этаж 1. Объект аренды представляет собой две группы смежных помещений: 1) Помещения 2-21, 2-20, 2-19 площадью 51,8 кв.м сообщаются общими дверными проемами, имеется два автономных входа. Помещения оборудованы электроснабжением, водопроводом, канализацией, отоплением. Отделка в помещениях: стены – акриловая покраска, потолок – подвесной

Сповідання кримського «міністерства майнових і земельних відносин» про проведення аукціону на оренду приміщень Кримської єпархії УПЦ КП

що обійшовся у близько 40 тис. гривень – у часи, коли ця сума дорівнювала

9-10 тис. доларів; також були написані ікони, придбано дерев'яний храм, який зараз стоїть у Євпаторії, тощо. До того ж ДЦ сплачував податки до бюджету АР Крим.

При цьому владика зазначає: ініціативу створення ДЦ свого часу висунули саме ті, хто зараз намагається позбавити УЄ УПЦ КП даху над головою. «Ще до 2000 р. суть конфлікту полягала у тому, що УЄ нібито здавало в оренду державні приміщення, при цьому ні-

чого не сплачуючи за користування ними. Тому Фонд майна (ФМ), щоб розв'язати цю ситуацію, висунув умову про створення ДЦ. У 2014 р. постало питання про долю центру: або закриття, або переоформлення за російським законодавством. Але нова кримська "влада" ліквідувати його відмовилася: ФМ, який став "міністерством", вимагав оформлення нових угод. Втім, починаючи ще з 2010 р., я неодноразово звертався до них з проханнями

припинити діяльність ДЦ і повернути всі приміщення у власність УЄ, однак у відповідь мені заявляли, що зробити це неможливо, бо "згорі" є вимога наповнювати бюджет. Такі ж прохання я висунув у 2014 р. уже "міністерству майна", проте й цього разу отримав відмову», – нарікає архієрей.

У 2014 р. «державна рада республіки Крим» прийняла рішення, в якому було чітко зазначено: УЄ отримує в оренду 1450 кв. м нежитлових приміщень частини будівлі 17-А по вулиці Севастопольській. Проте за фактом УЄ має в розпорядженні лише 1200 кв. м. «У 2015 р. "міністерство майна" продало приміщення 1-го поверху собору з аукціону фірмі громадянина РФ Володимира Борисова "Разум": вона є інвестиційним проектом "міністерства", котре не може займатися торгівлею землею і майном безпосередньо і для цього здає їх в оренду вказаній комерційній структурі у великій кількості – зокрема на Південному

узбережжі Криму. Ця фірма відкриває дачні кооперативи, членські внески в яких становлять до 100 тис. рублів (близько 44 тис. гривень – авт.) за користування 4-6 сотками землі у суборенді. Виникає запитання: хто крутить більше обороток – УЄ, яке легально зареєструвало законно діючу структуру, чи "міністерство майна" з його схемами? І якщо діє постанова "держради", – на якій підставі "міністерство" продало приміщення, що йому не належали?» – обурено запитує архієпископ Климент.

«Після "арбітражного суду", де виступила вже згадана Соколова (Ірина Соколова – «суддя» «колегії з розгляду економічних суперечок, що впливають з цивільних та інших правових відносин» «арбітражного суду республіки Крим» – авт.), УЄ подало зустрічний позов до "апеляційного суду" в Севастополі, але його було відхилено. Потім ми подали документи до суду в Калугі – їх відхилили і там. Так само це питання відмовилися розглядати й у Верховному суді РФ у Москві. Ось вся суть російського законодавства», – розповідає архієрей про свою «активну співпрацю з окупаційною владою».

За словами владика Климента, ще у 2004 р. для УЄ та ДЦ було підготовлено технічний паспорт, згідно з яким загальна площа 1-го поверху становить 432 кв. м. Проте ФМ тоді виробив дві додаткові угоди: згідно з першою, УЄ мало отримати 409 кв. м на 1-му поверсі, а за другою 112 кв. м користуватися мав ДЦ. «І при цьому "влада" Криму запевняє, що працює наш собор на 2-му поверсі. Питання: де ті 409 кв. м, які в розпорядженні повинно мати УЄ, і як щодо каплиці на честь Христа Спасителя, яку ми у 2015 р. відкрили на 1-му поверсі? – обурено запитує архієпископ. – На якій підставі в УЄ було вчинено погром, зламано двері до приміщень, не зазначених у "судових постановках" – зокрема, до вітваря собору? І хто тоді перебував у соборі та каплиці, осквернюючи їх?»...



**«На "казаках" лежить велике громадське навантаження – насамперед, з патріотичного та духовно-морального виховання молоді», – розповідалося в одному з сюжетів «Першого кримського» телеканалу. Особливості цього виховання вже висвітлювалися раніше, однак пов'язані з ним подальші процеси заслуговують на постійну увагу.**

**СЕРГІЙ КОНАШЕВИЧ**

У березні було оприлюднено відео зустрічі учнів «казачого» класу сімферопольської школи № 10 з «духовними наставниками» – протоієреями УПЦ МП Дмитром Кротковим і Григорієм Коцюком та ватажком кримських «казаків» Вадимом Іловченком. Під час зустрічі Кротков розповідав учням про свою спільну з «казаками» допомогу дітям на окупованих бойовиками східних територіях України. «Доки Київ намагається зброєю загнати дітей Донбасу до підвалів, водночас переконуючи світ у власній миролюбності, Росія виявляє небайдужість і турботу до малолітніх жертв київської агресії», – цинічно коментують ролик автори. За кілька днів у школах Сімферопольського району «казакі» за участі «чиновників» кримського «державного комітету» з міжнародних взаємин провели для старшокласників відкриті уроки на тему «кримської весни». «Крим зміг повернутися до лона матінки Росії виключно завдяки прагненню всіх мешканців півострова незалежно від національності і віросповідання: на захисті Криму від фашистської чуми пліч-о-пліч стояли "казак" і вірменин, німець і кримський татарин, грек і караїм... – почули діти. – Росія продемонструвала цілому світові, що вона є великою державою, здатною захистити співвітчизників поза її межами».

Раніше, у лютому, помічник благочинного Євпаторійського церковного округу, священник Миколаївського собору Дмитро Чкана відвідав церемонію складання присяги вихованцями військово-спортивного клубу «Патріот», побажавши їм «нелицемерної любові до Батьківщини». Тоді ж інший євпаторійський священник, настоятель храму Святителя Луки Володимир Бадах узяв участь в іні-



Підготовка дітей до смерті за «отечество». Протоієрей УПЦ МП Дмитро Кротков та «атаман» Вадим Іловченко («Ловайський», «Терець») з учнем «казачого» класу сімферопольської школи № 10. 07.03.2017 р.

## ДО ШКОЛИ ТА ЦЕРКВИ – ЗІ ЗБРОЄЮ



Молебень у Свято-Володимирському соборі (Херсонес) перед початком форуму «Казачье единство-2017». 22.06.2017 р.

### СУЧАСНІСТЬ

Клірик запропонував розробити пам'ятку про перебування «казаків» на території релігійних споруд, що пояснюватиме, як має виглядати представник подібного «військового формування» і чи може він переступати поріг храму зі знаменами та... зброєю. Подібні кримські «інновації» нагадують уже звичні для окупованих бойовиками теренів Донбасу попередження на вході до тих чи інших установ і закладів: «Зі зброєю не заходити»

ційованій «головою» Криму Сергієм Аксьоновим нараді, під час якої обговорювалися питання взаємодії місцевих «казачих» формувань із «владою», «правоохоронцями» та церквою. Клірик запропонував розробити пам'ятку про перебування «казаків» на території релігійних споруд, що пояснюватиме, як має виглядати представник подібного «військового формування» і чи може він переступати поріг храму зі знаменами та... зброєю. Подібні кримські «інновації» нагадують уже звичні для окупованих бойовиками теренів Донбасу попередження на вході до тих чи інших установ і закладів: «Зі зброєю не заходити».

У Криму вже четвертий рік не лише так само заходять зі зброєю до шкіл і храмів, а й сіють її культ у дитячих серцях. 20 травня у Сімферополі відбувся обряд «посвяти у "казакі"», долучити до якого можуть дитину з трирічного віку. Маленького «казака» саджають на коня, якого «старійшина» бере за повід і проходить три почесні кола, після чого вручає дитині ікону і холодну зброю, які зберігатиме батько «казачонка» до його повноліття. Під час «республіканського» заходу маленькі «казакі» похвалилися, що їм після обряду подарували мисливські ножі «Славутич», щоб «захистити близьких і батьківщину».

21-25 червня у Севастополі за благословенням очільника РПЦ патріарха Кирила і за підтримки Ради при президенті РФ у справах «казачества» та Міністерства освіти і науки РФ відбувся «Північно-євразійський форум "казачої" молоді» «Казачье единство-2017». Його «євразійськість» висловлювалася у присутності делегацій з Казахстану, де «казакі» є носіями ідей проросійського сепаратизму, та Білорусі.

У вітальному слові до учасників форуму митрополит Сімферопольський і Кримський (УПЦ МП) Лазар повідомив «казакам», що захід відбувається «на святій і славетній землі, де століттями

склалися православні засади життя, твердо виконувалися євангельські закони у родині та суспільстві, передусім цінувалися обов'язок і честь, мужність і відвага, любов до «отечества» і готовність віддати життя "за други своя"». На його думку, з'їзд спрямований на те, щоб «воскресити у пам'яті славетні сторінки історії "казачества"», і дуже важливо, що як по всьому «нашому отечеству», так і в окупованому ним Криму «активно відроджується "казачий" рух, духовною основою якого є споконвічні православні традиції та багата історична й культурна спадщина». Митрополит висловив сподівання, що форум «покладе початок новій традиції у житті сучасного "казачества", стане постійно діючим центром, що об'єднує молоде покоління "казаків" на православних і патріотичних ідеалах, послужить справі утвердження миру і злагоди, а також розвитку культури й освіти "казачества" і посиленню його позицій з несення державної служби та громадського порядку».

Хоч Сімферопольська і Кримська єпархія УПЦ МП зазначена серед організаторів «казачого» форуму, «першу скрипку» від російської церкви у його проведенні грав «душпастир» російського «казачества» митрополит Ставропольський і Невинномиський Кирило, який очолює Синодальний відділ РПЦ зі взаємодії з «казачеством»: саме на його рівні вирішується призначення капеланів до кримських «казачих військ». Він же освятив прапори «регіональних управлінь Союзу "казаків"-воїнів Росії і закордону» по Криму і Севастополі, а також нагородив «казаків» за службу церкві й «отечеству» та організаторів форуму за «працю на благо церкви та відродження "казачества"».

Перед учасниками форуму було поставлено такі цілі: обмін досвідом праці молодіжних «казачих» організацій; обговорення питань навернення молоді до церкви, катехизаторської діяльності, соціальної праці, волонтерського руху, військово-спортивної діяльності, державної служби – словом, усіх напрямків, у яких задіяні молоді «казакі». Крім того, для учасників форуму було організовано лекції з основ православної культури, бесіди з духовниками, вікторини з історії та культури «казачества», а також анкетування «Казак без вери – не казак», спрямоване на розуміння міри обізнаності «казачої» молоді в «істинах православ'я».



**Розширення мережі національних шкіл у Криму майже не торкнулося українського населення. В 1924 році недовгий час існувала одна початкова школа; планувалося до 1926-1927 навчального року відкрити ще три. В той же час тут налічувалося 268 російських, 348 татарських і 139 німецьких шкіл.**

**ВІКТОР КОРОЛЬОВ,  
ДОКТОР ІСТОРИЧНИХ  
НАУК**

На початку 30-х років почала набирати обертів русифікаторська політика і в галузі освіти. В Крим було направлено постанову Колегії наркомату освіти РРФСР «Про заходи по виконанню постанови директивних органів у зв'язку з українізацією закладів народної освіти», згідно з якою «внаслідок наявних запитів з місць» всі національні школи на території Російської Федерації з осені 1933 року повинні бути переведені на російську мову навчання і забезпечені російськими підручниками. Але русифікувати в Криму було практично нікого, про що свідчать звіти наркомату освіти автономної республіки за роки передвоєнного десятиліття.

У 1937-1938 навчальному році в 1223 навчальних закладах Криму викладання проводилось: російською мовою – у 803 школах, кримськотатарською – 387, єврейською – 20, вірменською – 11 і в двох школах – українською мовою (одна була в Сімферополі по вулиці Гоголя, друга – в Красноперекопському районі). В передвоєнний рік збереглася одна середня школа в Сімферополі (17 класів з 569 учнями), викладання в якій велось українською мовою.

Однак потреба в українських школах була. Адже рідною називали українську мову і, певне ж, бажали навчатися нею 7716 учнів, у тому числі в Джанкої – 637, Керчі – 594, Сімферополі – 403, Севастополі – 369, Євпаторії – 243, в Красноперекопському районі – 664, Сімферопольському – 559, Сейтлерському – 498. Викладання ж у



З архіву «Кримської світлиці», №15-16, 27 лютого 1998 р.

## «СВІТЛЕ» МИНУЛЕ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ КРИМУ

Що мене хвилює

Моя сім'я живе в м. Феодосії. Я – українка, а мої діти не вивчають української мови і це мене, як матір, дуже хвилює. В Феодосії немає шкіл, в яких навчання б проводилось українською мовою, в жодній з шкіл українська мова поки що не викладається. Я вже кілька разів намагалася дізнатись, коли ж її почнуть викладати, але про це ніхто не знає.

Кримська область вже кілька років перебуває в складі Української РСР, в ній живе багато українців, та й тепер сюди прибувають переселенці з областей України. Я вважаю ненормальним таке явище, що ніде навчати дітей рідною мовою.

**Е. ПОЛТОРАЦЬКА,  
жителька м. Феодосії.**

З архіву газети «Радянський Крим» за 07.02.1957 р.

### Підготовка до викладання української мови в школах Криму

У зв'язку з великим інтересом трудящих області до української культури в школах з наступного навчального року повсюдно вводиться викладання української мови. Першим етапом цього заходу передбачається введення української мови в учбові програми других класів початкових, семирічних і середніх шкіл.

Зараз 1.165 вчителів шкіл Криму вивчають на курсах українську мову. Курси працюють в Сімферополі, Керчі, Ялті, Феодосії, Євпаторії і Севастополі.

З архіву газети «Радянський Крим» за 13.06.1957 р.

кримських школах провадилося і тоді лише двома мовами – російською і кримськотатарською.

З початком війни заняття в школах припинилися і відновилося лише в 1944 році, але українських шкіл не з'явилося. Відродження української народної освіти в Криму почалося в січні 1954 року.

Це було пов'язано з притоком на півострів переселенців з багатьох областей України.

Після вклучення Криму до складу УРСР у населення півострова значно зріс інтерес до української культури і мови. Почала виходити українська газета, було відкрито український музично-драматичний театр, фонди

УКРАЇНСЬКА КЛАСИКА—  
НА САМОДІЯЛЬНІЙ СЦЕНІ

Другий рік в Бахчисарайському будівельному технікумі викладається українська мова і література.

Учні III курсу групи «Б» створили український драматичний гурток та гурток художнього читання. Вони вже поставили українською мовою драму Т. Г. Шевченка «Назар Стодоля», підготували для художнього читання багато творів Лесі Українки, Івана Франка, українських радянських письменників.

Незабаром художня самодіяльність покаже п'єсу «Назар Стодоля» колосальним та працівникам радгоспів Бахчисарайського району.

**Л. ЯРИЧ,  
викладач української мови та літератури  
Бахчисарайського будівельного технікуму.**

З архіву газети «Радянський Крим» за 11.01.1956 р.

бібліотек поповнилися українською літературою, в різні установи почали надходити документи українською мовою. В ряді організацій і на підприємствах було створено гуртки по вивченню української мови. До редакцій газет, у місцеві органи влади надходили листи громадян про необхідність введення української мови в школах з метою залучення учнів до української культури.

У 1954-1955 навчальному році в 24 школах було відкрито 30 класів, в яких українською мовою навчалось 557 дітей. 31 вересня 1955 року було відкрито ще 25 класів, а число учнів виросло до 907. А в 1956-1957 навчальному році відкрили 115 класів в 70 шко-

лах 18 районів області. Всього в Криму тоді українською мовою навчалось 2383 учні.

В жовтні-листопаді 1956 року перевіркою обласного відділу народної освіти ряду шкіл в Сімферопольському, Бахчисарайському і Чорноморському районах було встановлено, що викладання української мови було поліпшено, а успішність учнів виявилася навіть вищою, ніж з інших предметів. Багато школярів з великим бажанням й інтересом ставилися до вивчення української мови. Збільшилося число вчителів, які проводили уроки на високому методичному рівні. Разом з тим, перевіркою було виявлено і цілий ряд недоліків. Перш за все не вистачало підручників і наочних посібників, які міністерство освіти УРСР обіцяло, але так і не направило в Крим.

31 червня по 1 серпня 1956 року Інститут удосконалення вчителів організував курси вивчення української мови, якими було охоплено 1240 вчителів початкових класів. Таким чином з'явилася можливість в новому навчальному році розпочати викладання української мови в усіх других класах шкіл області. Однак двомісячні курси не могли повністю вирішити кадрову проблему. Паралельно обласний відділ народної освіти вирішував складне завдання, поставлене міністерством від 28 травня 1954 року: протягом двох-трьох років провести навчання 2-10-х класів на навчальні плани і програми УРСР. І хоч таке завдання було не з легких, у 1958-1959 навчальному році українську мову в Криму викладали в 1592 класах для 31,5 тисячі учнів.

31 вересня 1958 року українську мову вже вивчали майже в усіх школах Криму (в них налічувалося 69,9 тисячі учнів). Не викладали українську мову тільки у Сакській восьмирічній і Вольно-вській школі Красногвардійського району.

Проблему запровадження української мови в кримські заклади народної освіти було остаточно вирішено на початок 1959-1960 навчального року, коли місцева влада із задоволенням констатувала: українська мова вивчається

в усіх школах і її успішно вивчають 101,9 тисячі учнів.

В цілому мережа українських шкіл і класів у 1959 р., значно розширилася. Станом на 15 грудня працювали Сімферопольська середня (305 учнів) і школа-інтернат з 226 учнями (відкрита в приміщенні по вулиці Павленка, 5), однокласові початкові школи: Долинівська (19) і Дивнівська (8) у Білогірському районі, Столбовська (16) і Копаньська (15) в Джанкойському, Морська (8) і Новоулянівська (11) в Чорноморському районі. Відкрилися Гвардійська Сімферопольського району і Джанкойська школи-інтернати. Крім того, в п'яти школах діяли класи з викладанням українською мовою. Таким чином рідною мовою навчалось приблизно 700-800 учнів, що складало мізерну частину (менше 5%) від контингенту українських школярів Криму.

На початку 60-х років стан української народної освіти в Криму залишався сталим. Контингент учнів, які навчалися українською мовою, мав слабку тенденцію до зростання, хоч однокласові мінішколи у сільській місцевості самоліквідувались.

У 1964-1965 навчальному році в трьох школах з українською мовою навчання було 756, а через рік – понад 900 учнів. В кінці 1959 року Сімферопольська українська СШ переїхала в спеціально побудоване для неї приміщення по вул. Гагаріна, 18, а 1961 року було здано другий корпус цієї школи, де розмістився інтернат і підсобно-бутові приміщення.

Але, на жаль, із середини 60-х років українська освіта в Криму почала згортатися. З 1965 року українські інтернати було перетворено, як у ті роки вважалося «модно», в спецшколи. Діти, які навчалися українською мовою, втратили перспективу на вступ до вузів і середніх спеціальних закладів, в яких майже повсюдно в республіці завдяки русифікаторській політиці КПРС і уряду навчання провадилося російською мовою.

(ПОДАНО ЗІ  
СКОРОЧЕННЯМИ)

«Кримська світлиця»,  
№15-16, 27 лютого 1998 р.





Ти знаєш, весь час хочеться писати українською мовою. Розмовляєш по-українськи – й думати починаєш українською мовою.

З листа Алли Горської до батька, 1961 рік.

Якщо поезія або проза мають лише один інструмент – мову, а театр і кіно належать до тієї чи іншої культури за мовою діалогів, то інструментальна музика, живопис чи образотворче мистецтво, які, здавалося б, зрозумілі без перекладу, менше залежать від того, яку мову митець вважає за рідну. Та не все так просто, і приклад Алли Горської підтверджує те.

ВАЛЕРІЙ  
ВЕРХОВСЬКИЙ

## ЗРОСТАННЯ

Алла Горська народилася 18 вересня 1929 року в Ялті, у родині директора Ялтинської кіностудії Олександра Горського. З Ялти родина переїхала до Москви, бо батько отримав підвищення, згодом до Ленінграда. У цьому місті застала їх війна. Німці, оточивши Ленінград, що в їхній військово-топографічній системі координат лишився Санкт-Петербургом, не стали брати місто штурмом. Склалася дивна з точки зору логіки війни ситуація, коли мирні мешканці опинилися заручниками більшовицьких ідеологічних принципів: місто Ленін не здавати. Ті, хто не встиг евакуюватися, зазнали голоду.

Олександр Горський був у той час не з сім'єю, повернувшись з Монголії, де працював на зйомках фільму, він отримує призначення до Алма-Ати. Син Арсен загинув, пішовши добровольцем на фронт. Алла та її мати пережили дві голодні ленінградські зими, влітку 1943-го перебралися до нього в Алма-Ату. Та наприкінці 1943 року родина знову переїхала – цього разу до Києва, де Олександр Горський обі-



Мозаїчне панно «Прапор перемоги, або Естафета», 1969 р. Алла Горська, Віктор Зарецький, Борис Плакшій

# РОЗКВІТ І ЗАГИБЕЛЬ АЛЛИ ГОРСЬКОЇ



Алла Горська на відпочинку в Одесі. Кінець 40-х років

йняв посаду директора кіностудії (яка згодом отримала ім'я Олександра Довженка).

Тобто все її дитинство до чотирнадцяти років проминуло або в Криму, або в Росії.

## В УКРАЇНІ

З 1946 року Алла навчалася у Київській художній середній школі імені Шевченка, яку закінчила у 1948-му із золотою медаллю. Викладачем у неї був учень Федора Кричевського художник Володимир Бондаренко. У подальшому виборі вагань не було: Горська вступила на факультет живопису Київського художнього інституту. Влітку 1952 року вийшла заміж за Віктора Зарецького, котрий вчився у тому ж інституті.



Вітраж «Шевченко. Мати»

За два роки закінчила інститут, почала працювати за фахом у галузі станкового й монументального живопису. 1959 року її прийняли до Спілки художників. Деякий час викладала малянок у Республіканській художній школі. На двох із чоловіком вони мали художню майстерню в Києві на вулиці Філатова.

## ІНША РЕАЛЬНІСТЬ

Влітку 1961-го 32-річна Алла Горська поїхала на етюди в село Горностайпіль на Київщині. Разом із чоловіком зупинилися в хаті Володимира Шевчука, котрий мешкав у одній кімнаті з Віктором у гуртожитку.

У Києві подружжя спілкувалося російською, а в

ською. Олександр Валентинович листувався з донькою російською.

Повернувшись до Києва, подружжя вже розмовляло між собою українською. Для Алли цей перехід був важким, і вона, запросивши за компанією подруг-художниць Галину Севрук і Людмилу Семикіну, брала уроки у Надії Світличної. Це допомогло Аллі добре опанувати мову.

Клуб творчої молоді «Сучасник» збирав таких ентузіастів. Клуб поділявся на п'ять секцій за інтересами: письменницька, художня, музична, кіно, театральна. При клубі діяв джазовий ансамбль, «Другий український театр». Відбувалося це у Жовтневому палаці, який наприкінці 1930-х служив катівнею НКВС. При клубі, що постав на хвилі хрущовської «відлиги», створили комісію для збору матеріалів про сталінські репресії. Горська взяла активну участь у ній. Разом із поетом Василем Симоненком і режисером Лесем Таною, котрий і очолював клуб, розпитували людей, яким пощастило повернутися з ГУЛАГу.

Разом вони здійснили поїздку у Биківню – місце масових поховань жертв чекістів. Те, що вони побачили там і почули від місцевих старожилів, справило на Аллу Горську неймовірно жакливе враження.

Діяльність клубу було припинено у 1964 році. На той час Василя Симоненка не стало, він помер роком раніше від катувань міліціонерів. Аллі Горській судилося прожити ще кілька років – під пильним наглядом прямих спадкоємців ЧК-НКВС.

## ТРАГЕДІЯ

Загинула вона 28 листопада 1970 року. Через 21 рік дехто повторював, що Україна здобула Незалежність без крові...

За декілька днів до смерті склала протест до Верховного суду УРСР про незаконність і жорстокість вироку львівському історичу Валентині Морозу. Не вперше вона відкрито ви-

ступала проти режиму. І режим вдався до дій...

До міста Василькова вона поїхала, щоб забрати швейну машинку «Зінгер» з дому свекра Івана Зарецького, але не повернулася і не вийшла на зв'язок. Відтак чоловік Віктор поїхав (аж 1 грудня) до Василькова. Хата була зачинена, довелось викликати дільничного міліціонера, щоб виламувати двері. Міліціонер відмовився з огляду на пізній час. Наступного дня Віктор Зарецький повернувся до Василькова, з ним приїхала Надія Світлична.

Висадивши двері, вони обшукали хату, проте нічого не знайшли. І лише зазирнувши у льох, побачили там мертве тіло Алли Горської.

Діючи за логікою радянських каральних органів, слідчі заарештували самого Віктора Зарецького, зваливши всю підозру у вбивстві власної дружини на нього. Невдовзі потрапив під потяг його батько Іван Зарецький, і Віктора відпускають, поклавши провину у вбивстві невістки на свекра.

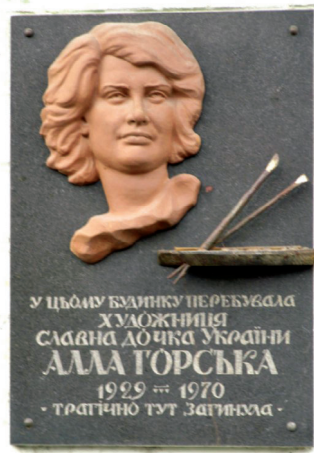
Похорон відбувся 7 грудня на Берковецькому цвинтарі в Києві.

## СПАДЩИНА

Вітраж «Мати», створений у 1964 році Аллою Горською, Людмилою Семикіною, Опанасом Заливахою, Галиною Севрук та Галиною Зубченко, був знищений за наказом партійного керівництва. Чи збереглися у Донецьку та Краснодарі її мозаїки? Збереглися її картини – вони прикрашають українські та європейські музеї.

Сама її коротка і трагічна доля стала її головним творінням.

Вона є однією з тих знакових постатей, без яких неможливий український Крим. І попри те, що полишила Крим вона ще дитиною, й українську мову вчити починала у дорослому віці, кримським українцям необхідно пишати такою землячкою. І саме на її прикладі ми можемо побачити, як проростала українська ідея у, здавалося б, цілком «нормальних» радянських людях.



Меморіальна дошка на будинку у Василькові, де загинула А. Горська





# КАЛЕНДАР КРИМУ ПО-УКРАЇНСЬКИ

## ПОСТАТІ

**24 ВЕРЕСНЯ 1890 Р.** – у Влоцлавеку (Польща) народився **Іван Мозалевський** – графік, мистецтвознавець, художній критик, книжковий ілюстратор, автор мініатюр на слонової кістки. Керівник мистецько-гравірувального



відділу Експедиції заготовок державних паперів України (1918-1919 рр.), який розробляв проекти грошових знаків, поштових марок, державних гербів тощо. Ініціатор створення перших українських марок, ескізи до яких виготовили Георгій Нарбут і Антін Серета. Автор банкнот у 1000 і 2000 гривень Української держави 1918 року. В праці використовував мотиви українського народного мистецтва, національну символіку й орнаменти. У жовтні 1947 року повернувся з дружиною з Європи до СРСР, оселився в Києві, 1953 року переїхав до Сімферополя, де мешкав до кінця життя. Незважаючи на часткову втрату зору, продовжував займатися графікою. Пропрацював у Сімферопольському художньому музеї менше року, оскільки до органів влади стали надходити заяви про те, що емігрант не повинен розповідати про радянське мистецтво. Помер у 1975 році (точна дата невідома).

**24 ВЕРЕСНЯ 1936 Р.** – у Парижі помер **Борис Лазаревський** – літературний, громадський і політичний діяч. Народився 7 квітня 1871 року в Полтаві у родині історика Олександра Лазаревського.



Друкувався у пресі Криму та материкової України. Писав здебільшого російською мовою, часом – українською, яку вважав «частиною свого серця». З 1897 р. служить помічником секретаря Севастопольського військово-морського суду, з 1903 р. – секретарем. У Севастополі пише своє перше оповідання українською мовою «Святий город» («Святе місто»), присвячене пам'яті рідного дядька Федора Лазаревського, яке було надруковане у часо-



Капела бандуристок зі своїм керівником О. Нирком біля Музею Л. Українки в Ялті



Храм-музей УПЦ КП у Євпаторії

писі «Киевская старина». У 1902-1903 рр. бере участь у вечорах пам'яті Т. Шевченка у Севастополі. 1906 р. за «негідне ставлення до заходів із придушення бунту матросів у Севастополі» звільнений у запас, переведений до резерву флоту; відтоді стає професійним літератором. З літа 1916 р. – діловод Управління з прискореної підготовки офіцерів для флоту в Севастополі. Після Лютневої революції 1917 р. – капітан військово-морського судового відомства, обіймав посаду обер-аудитора в штабі начальника 2-ї бригади лінійних кораблів

Чорноморського флоту. Повернувшись до Севастополя в серпні 1917 р., перебував на крейсері «Алмаз». Наприкінці 1917-го переїхав до Ростова-на-Дону. 25 травня 1918 р., після встановлення в Україні влади гетьмана П. Скоропадського, запрошений до Києва в розпорядження військового прокурора; від серпня того ж року – офіцер для доручень при військовому міністрі Української Держави. Виступав у «Літературно-науковому віснику». В лютому 1919 р., за влади Директорії УНР, прикріплений до Українського головного морського штабу в Севастополі, наступного місяця – включений до складу спеціальної портової комісії по Миколаєву й Херсону. Згодом через Грузію та Туреччину емігрував до Європи.

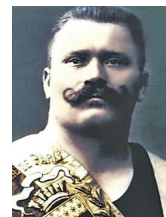
**24 ВЕРЕСНЯ 1982 Р.** – у селі Митченки Бахмацького району на Чернігівщині народився захисник України **Олександр Шумейко**. У 2007-2014 рр. мешкав у місті Щолкіне (АР Крим), де служив у міліції. Після збройного



перевороту в Криму й окупації півострова російськими військами у березні 2014 року залишив службу і житло та переїхав до родичів у село Киселівка Менського району Чернігівської області, забравши з собою паралізовано-

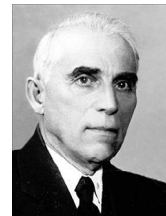
го дідуся. Їздив на заробітки до Києва. Мобілізований 11 лютого 2015 року як доброволець. Під час війни – солдат, номер обслуги протитанкового артилерійського розрахунку 2-го взводу роти вогневої підтримки 17-го окремого мотопіхотного батальйону 57-ї мотопіхотної бригади. 4 серпня 2015 року загинув унаслідок смертельного поранення від розриву 82-міліметрової міни під час вогневого боєз'ясування в районі міста Горлівка (за іншими даними – поблизу Костянтинівки) Донецької області. Похований у Киселівці. Указом Президента України № 553/2015 від 22 вересня 2015 року нагороджений орденом «За мужність» III ступеня посмертно.

**26 ВЕРЕСНЯ 1871 Р.** – у селі Красенівці (Чорнобаївський район Черкаської області) народився **Іван Піддубний** – український спортсмен-борець, шестиразовий чемпіон світу з боротьби. У 21 рік опинився в Севастополі,



влаштувався до вантажної фірми «Лінас». В 1895 році фірма переїхала до Феодосії. В 1897 році туди приїхав цирк Безкоровайного, в складі якого були й борці. 1898 року Піддубний повернувся до Севастополя і вступив до місцевого цирку. Саме в Севастополі реалізувався як професійний борець. Помер 8 серпня 1949 року в Єйську на Кубані.

**27 ВЕРЕСНЯ 1875 Р.** – у Севастополі народився **Олександр Вербицький** – архітектор (стиль – українське бароко), творець будівель НБУ та Київського вокзалу. Інженер, педагог, професор, дійсний член Академії архітектури (1945), почесний член Академії будівництва і архітектури УРСР (1958). Через проект споруди залізничного вокзалу в Києві був заарештований: у формах були знайдені «в'язи українського націоналізму, що нібито нагадують тризуб». Помер 9 листопада 1958 року в Києві. У 1983 році на його честь було названо вулицю на Харківському масиві.



**28 ВЕРЕСНЯ 1843 (ЗА ДЕЯКИМИ ДАНИМИ – 1842) Р.** – у Сімферополі народився **Олександр Яценко** – відомий український хірург, основоположник вітчизняної трансплантології. Доктор медицини. Доцент Київського університету, колезький радник. Автор праць із різних розділів загальної та військової хірургії. Розробив методу вільної пересадки шкіри, працюючи в галузі пластичної хірургії; ще наприкінці 1870 року першим запропонував і виконав пересадку шкіри. Провів понад 5000 операцій, одним з перших застосував антисептичне лікування ран у військово-польових умовах. Заснував і очолював київський відділ російського Імператорського товариства садівництва. Сквери, розплановані ним, які йдуть від Софійської площі до Михайлівського Золотоверхого монастиря, залишилися киянам у спадщину назавжди. Помер 18 жовтня 1897 року.



**28 ВЕРЕСНЯ 1993 Р.** – у Керчі народився **Дмитро Соловей** – український дзюдоїст, майстер спорту міжнародного класу. Чемпіон Паралімпійських ігор у Лондоні 2012 року, срібний призер Паралімпійських ігор у Ріо-де-Жанейро 2016 року. Займається у секції дзюдо Київського міського центру «Інваспорт». Кавалер ордена «За заслуги» II і III ступеня.



## ПОДІЇ

**26 ВЕРЕСНЯ 1964 Р.** – в Ялтинському театрі ім. А. П. Чехова відбувся перший виступ капели бандуристок Ялтинського педагогічного училища.

**27 ВЕРЕСНЯ 2013 Р.** – в Євпаторії відбулася перша Служба Божа у щойно встановленому дерев'яному храмі-музеї УПЦ КП.





**З культурологічних видань України особливе кожне. Театр і музика, кіно і пам'ятки, культура і життя – всього 6 видань підтримує Міністерство культури і видає Національне газетно-журнальне видавництво. Але є серед цих видань одне настільки особливе, що варте епітета «незвичайне», а може, навіть і «надзвичайне»! Це – газета «Кримська світлиця».**

**Н**ароджена на початку бурхливих 90-х, у вирі боротьби за збереження і розквіт усього українського в Криму, газета в цьому грудні святкуватиме свій чвертьстолітній ювілей.

Ці роки були непрості. «Кримська світлиця» як на мить створення, так і досі – єдина українська й україномовна газета Криму і про Крим. Ми мусимо витримувати публіцистичний курс газети виважено та настільки оперативно, наскільки дозволяє це формат. А наш формат – це постійна та щира демонстрація давніх міцних зв'язків Крим – Україна й Україна – Крим. Передусім це – узи спільного господарчого та політичного життя, культури, мови.

Звісно, наш передплатник і читач переважно був кримським українцем. А ще з року в рік настигла тенденція все більшої цікавості до нашого видання й читача з Великої України! «Кримська світлиця» нині – загальноукраїнське видання. Евакуйована з анексованого Криму, наша редакція працює в Києві, газета друкується в Києві, газета розповсюджується по всій Україні... от тільки у Криму її вже не передплатити.

Крим не чужий. Крим наш, Крим рідний, Крим цікавий! Сподіваємося, публікації «Кримської світлиці» сприятимуть відродженню цікавості до Криму в



# КРИМ НЕ ЧУЖИЙ, КРИМ РІДНИЙ, КРИМ ЦІКАВИЙ!



Україні «материковій». Сприятимуть зростанню почуття симпатії й тепла до тієї цінної часточки України, яким був, є і буде український Крим!

Шановні читачі і передплатники! Саме від вас залежить, чи виходитиме наша газета й надалі, тому звергаємося до вас з проханням передплатити наше видання для себе і своїх рідних, для своєї школи, для бібліотеки у вашому місті чи населеному пункті.

Передплатний індекс газети «Кримська світлиця» в каталозі

видань України – 90269. Передплату приймають усі поштові відділення держави. Передплатна кампанія на 2018 рік уже розпочалася, але і на цей рік ще можна почати отримувати газету поштою з листопада. Будьмо разом!

Читайте та передплачуйте газету «Кримська світлиця», зробіть свій внесок у деокупацію Криму!

З симпатією та повагою, любий читачу, редакція газети «Кримська світлиця».

## У НАСТУПНОМУ ЧИСЛІ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»



### УКРАЇНА ВІДРОДЖУЄ КРИМСЬКІ СЕЛА

Щороку, починаючи з 1954 року, до Криму переселяли близько 5000 сімей. Навіть за вельми приблизними підрахунками Україна повинна була щорічно будувати і надавати переселенцям переважно у передгір'ї та степовій зоні 4,5 тисячі будинків. Лише за десять років переселенням з України сім'ям українська влада збудувала 45-50 тисяч будинків. Отже, навіть за цей короткий період кримські села завдяки державній програмі залюднення півострова значно зросли та розширились. Необхідно зазначити, що ця

програма успішно реалізовувалась у Криму майже до середини 1980-х років. Тому є всі підстави стверджувати, що більшість кримських сіл майже в усіх районах були відроджені після 1954 року українським народом та Українською державою...

### ГАЗЕТА «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ»

Всеукраїнська літературно-публіцистична та мистецька газета  
Виходить із 31 грудня 1992 року  
Свідоцтво про реєстрацію КВ №12042-913/ПР від 30.11.2006 р.

#### Засновники

Міністерство культури України  
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка  
ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Адреса редакції  
03040, м. Київ,  
вул. Васильківська, 1;  
тел.: +38 (044) 498-23-65

#### Видавець

Національне газетно-журнальне видавництво  
Генеральний директор  
Андрій ШЕКУН

Головний редактор  
Віктор Мерзвинський

Дизайн та верстка  
Марк Канарський,  
Оксана Кочергіна

Поліграфічний комбінат  
ТОВ «Типографія «Від "А" до "Я"»  
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40  
тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51  
Розповсюдження і реклама  
тел.: +38 (044) 498-23-64

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову. Зміст газети поширюється на умовах ліцензії СС BY 3.0, якщо відсутні інші вказівки.

Передплата на газету  
Передплатна ціна на 2017 р.:  
1 місяць – 12,44 грн.;  
півріччя – 74,64 грн.

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс  
90269

Наклад 1000 прим.  
Ціна договірною

